

Chùa Diên Khánh (chùa Thành) - ngôi cổ tự linh thiêng, bề thế ở Lạng Sơn

ISSN: 2734-9195 16:45 22/12/2025

Chùa Diên Khánh là điểm du lịch tâm linh nổi tiếng. Sự cổ kính và những câu chuyện về lịch sử ngôi chùa được gìn giữ qua hàng trăm năm, tạo thành sức hút đặc biệt cho điểm đến này.

Tác giả: **Đặng Việt Thủy**

Chùa Diên Khánh tên chữ là Diên Khánh Tự, thường được gọi là chùa Thành, bởi xưa kia chùa tọa lạc ở Đoàn Thành (trung tâm hành chính - quân sự thời cổ Lạng Sơn) thuộc xã Mai Phai, Châu Ôn, nay nằm trên bờ Nam sông Kỳ Cùng, nơi có di tích "*Nhà Công quán*" (trạm dịch đưa đón các sứ bộ và sứ thần xưa), hiện ở số 3 đại lộ Hùng Vương, phường Chi Lăng, thành phố Lạng Sơn (cũ), tỉnh Lạng Sơn.

Chùa Diên Khánh được xây dựng vào thời Lê Sơ, thế kỷ XV. Chùa có tên ban đầu là Hương Lâm, nhưng vì ở cạnh Đoàn Thành, nên người dân quen gọi là chùa Thành. Năm 1796, dưới triều vua Cảnh Thịnh, chùa được chuyển về vị trí hiện nay (cách vị trí cũ khoảng 200 mét), tức ở khu vực Bến đá Kỳ Cùng, cạnh bến đò Thạch Độ (chỗ cầu Kỳ Lừa bây giờ) và lấy tên là Diên Khánh Tự (Diên Khánh có nghĩa là tích thiện để có nhiều phúc cho đời sau). Năm 1846, dưới triều vua Thiệu Trị, chùa đổi tên là Tuấn Khánh Tự. Về sau, chùa đổi lại tên cũ là Diên Khánh Tự.

Chùa Diên Khánh theo hướng Tây Bắc, kiến trúc theo kiểu "*Nội công ngoại quốc*", bao gồm: Hậu cung thờ Phật, Bái đường, Phương đình, Tiền đường Tam quan, Tổ đường, Hậu đường... với 38 gian lớn nhỏ. Tất cả tạo nên một quần thể kiến trúc đăng đối, hài hòa.

Chùa Diên Khánh đã trùng tu nhiều lần vào các năm 1796, 1947, 1967, 1980, 1992. Đến năm 2004, chùa lại được đại trùng tu, tôn tạo, do công đức của các tăng ni, Phật tử trong cả nước, tạo nên sự bề thế như ngày nay.

Chùa Diên Khánh (chùa Thành). Ảnh sưu tầm.

Tam quan chùa thiết kế theo lối chồng diêm lớp lớp gồm 24 mái, lợp ngói mũi hài và các đầu đao cong vút. Hệ thống mái chùa được chạm đục tỉ mỉ với các đầu phượng đỡ toàn bộ hoành và các kèo. Những linh vật như: long, ly, quy, phượng... đều được đắp vẽ rất mỹ thuật. Các cột gỗ lim to, cao 9m, được đặt trên các chân tảng đá xanh và nền chùa lát gạch Bát Tràng. Cửa sổ cũng được thiết kế đậm chất Á Đông với ngoài tròn, trong vuông tượng trưng cho âm dương, trời đất. Cánh cửa được tạo tác như một bức tranh tứ bình, tứ quý. Toàn bộ câu đối phía ngoài bằng chữ Hán được ghép bằng sứ hết sức tỉ mỉ, công phu.

Tại tam quan hiện treo một đại hồng chung, do các nghệ nhân đến từ làng Ngũ Xã (Hà Nội) đúc năm 2007. Trọng lượng của quả chuông nặng 2,1 tấn thể hiện ý nghĩa cầu cho nước Việt Nam ở thế kỷ 21, được thịnh vượng và quốc thái dân an.

Đáng chú ý là, tất cả hệ thống tượng thờ hiện nay (gồm 53 pho tượng lớn, nhỏ) của chùa Diên Khánh được đúc bằng đồng nguyên khối. Năm 2007, chùa đã được Trung tâm Sách Kỷ lục Việt Nam xác nhận là *"Ngôi chùa có hệ thống tượng thờ bằng đồng nguyên khối nhiều nhất Việt Nam"*. Đặc biệt, ở chùa hiện còn lưu giữ quả chuông nặng 600 kg được đúc vào năm Cảnh Trị thứ 9 (1671) dưới triều vua Lê Huyền Tông, và tấm bia *"Diên Khánh tự bi ký"* (Bài ký bia chùa Diên Khánh) dựng năm Bính Thìn - 1796, dưới triều vua Cảnh Thịnh. Đây là bia

đá hai mặt, cao 1,75m, khắc văn bia viết bằng chữ Hán, đặt trên lưng rùa, trán bia khắc nổi “*Lưỡng long châu nguyệt*”, riềm bia khắc hoa văn trang trí.

Ngoài ra, chùa còn có rất nhiều hoành phi, câu đối được chạm khắc tinh xảo, nhiều bộ được sơn son thếp vàng và có tuổi hàng trăm năm.

Chùa Diên Khánh (chùa Thành). Ảnh sưu tầm.

Chùa Diên Khánh (chùa Thành) có vị trí vô cùng quan trọng trong đời sống tinh thần của nhân dân các dân tộc trên địa bàn tỉnh Lạng Sơn. Nơi đây thu hút rất đông nhân dân, du khách thập phương đến tham quan, lễ Phật, cầu phúc cầu an, cũng như đến để chiêm ngưỡng một di tích quốc gia với những giá trị lịch sử, kiến trúc nghệ thuật độc đáo.

Năm 1993, chùa đã được xếp hạng di tích Lịch sử - văn hóa cấp Quốc gia. Hiện nay, chùa là Trụ sở của Ban trị sự Phật giáo tỉnh Lạng Sơn. Chùa Diên Khánh là một trong những ngôi chùa đẹp nhất của **xứ Lạng** xưa, tỉnh Lạng Sơn ngày nay, lại có vị trí đối xứng với ngôi **đền Kỳ Cùng** ở bên kia sông và nằm ngay trong khu di tích “*Nhà Công quán*”. Chùa gắn liền với truyền thuyết về Cây cột đồng năm xưa, (hiện còn dấu vết hai cột trụ biểu) rất đặc địa cho việc quy hoạch tạo dựng một khu công viên lịch sử - văn hóa trên hai bờ sông biên giới Kỳ Cùng.

Chùa Diên Khánh là điểm du lịch tâm linh nổi tiếng. Sự cổ kính và những câu chuyện về lịch sử ngôi chùa được gìn giữ qua hàng trăm năm, tạo thành sức hút đặc biệt cho điểm đến này.

Pho tượng Phật Thiên Thủ Thiên Nhãn tại chùa Diên Khánh (chùa Thành). Ảnh sưu tầm.

Tác giả: **Đặng Việt Thủy**